

Išrašas

VILNIAUS UNIVERSITETO
FILOSOFIJOS FAKULTETO TARYBOS POSĖDŽIO PROTOKOLAS

2017 11 29 Nr. 16
Vilnius

SVARSTYTA. Vilniaus universiteto Filosofijos fakulteto Filosofijos istorijos ir logikos katedros asistento, buvusio doktoranto Mindaugo Gilaičio daktaro disertacijos „**Semantinio natūralizmo galimybės: standartinė koncepcija ir gebėjimais grįsta alternatyva**“ (Humanitariniai mokslai, Filosofija (01H), apginta 2017.04.21, mokslinis vadovas prof. Marius Povilas Šaulauskas, konsultantas prof. Nenad Miščević) teikimas LMA jaunųjų mokslininkų darbų konkursui.

Pažymėta, kad anglų kalba parengtoje Mindaugo Gilaičio daktaro disertacijoje tyrinėjama vienas iš centrinių šiuolaikinės analitinės filosofijos probleminiame lauke esančių klausimų: ar galima natūralistinė intencionalumo bei semantinio turinio teorija? Darbo temos aktualumas nekelia jokių abejonių: šiuolaikinėje analitikoje, kurioje dominuoja post-Quine'iška mokslinio (scientistinio) natūralizmo dvasia, tyrinėjamos kategorijos ar reiškinio natūralizavimo klausimas yra vienas iš esminių. Natūralizmo problema yra svarbi ne tik siekiant kiek įmanoma tiksliau įvardinti filosofinio vs mokslinio tyrimo specifiką, šių pažinimo formų ribas bei jų tarpusavio sąsajas. Nuo to, kaip bus atsakyta į natūralistinį iššūkį, priklauso tiek konkretaus empirinio mokslo galimas indėlis į konstruojamą natūralistinę tiriamo reiškinio teoriją, tiek fundamentalesnes nuostatas lemiančios „natūralistinio pasaulėvaizdžio“ kategorijos turinys. Gilaičio disertacijoje nagrinėjamos problematikos atveju šie klausimai įgauna konkretesnę pavidalą: klausiami kokio esama santykio tarp filosofinės vs empirinės intencionalumo teorijos ir kiek, jei apskritai kuo nors, empiriniai mokslai gali būti reikšmingi ieškant atsakymų ne tik į intencionalumo (sąmonės filosofija, psichologija) bei semantinio turinio (kalbos filosofija, lingvistika) prigimties, bet ir su šiomis kategorijomis glaudžiai susijusių intencionalaus veiksmo bei jo aiškinimo klausimus (veiksmo filosofija, socialinė teorija). Savo darbe disertacijos autorius ne tik sėkmingai pademonstruoja gebėjimą aiškiai identifikuoti ir į rišlią visumą susieti paskiras filosofines problemas, kurios tradiciškai priskiriamos skirtingoms filosofinėms kryptims, bet ir tiksliai įvardinti sąsajas, leidžiančias tiksliau apčiuopti šių problemų empirinius aspektus, tuo pačiu užtikrindamas disertacijos tarpdiscipliniškumą: disertacijoje ne tik apjungiami fundamentalūs kalbos, sąmonės ir veiksmo filosofijos klausimai, bet ir aiškiai identifikuojami šių klausimų skirtumai nuo, o tuo pačiu ir jų sąsajos su empiriniuose moksluose keliamais klausimais to paties tiriamo objekto atžvilgiu. Tai leidžia teigti, jog Mindaugo Gilaičio disertacija yra reikšmingas ne tik filosofinis, bet ir tarpdisciplininis mokslinis darbas, įnešantis svarų indėlį tiek į šiuolaikinės analitinės filosofijos, tiek į teorinės psichologijos, o per veiksmo filosofiją – ir į socialinės teorijos tyrimų lauką.

Darbo mokslinis naujumas taip pat nekelia abejonių. Visų pirma disertacijos originalumą laiduoja skrupulingai atlikta metodologinės nagrinėjamos problematikos dalies analizė, kuri demonstruoja Gilaičio gebėjimą į nagrinėjamą problematiką pažvelgti platesniu, bet tuo pačiu ir

gilesniu nei tokiam tyrimui įprasta teoriniu žvilgsniu. Pažymėta, jog nepaisant to, kad šiuolaikinėje analitinėje filosofijoje natūralizmo problema yra itin plačiai diskutuojama, metodologiniams šios problemos aspektams dėmesio beveik neskiriama. Tad autoriaus siekis esamą kontroversiją papildyti metodologine analize yra itin sveikintinas, ir neabejotinai šiam darbui mokslinio naujumo suteikiantis ją vertinant ne tik Lietuvos, bet ir tarptautiniame kontekste.

Itin preciziškai atlikta antra tyrimo dalis, kurioje atliekama dominuojančių natūralistinių teorijų lyginamoji bei kritinė analizė, nuosekliai pereinanti į paskutinėje darbo dalyje Gilaičio ginamą alternatyvią, tačiau ne mažiau natūralistinę gebėjimais grįstą intencionalumo koncepciją. Pažymėta, jog autoriaus ginama gebėjimais grįsta teorija – tai ne tik alternatyva dominuojančiai natūralistinei intencionalumo koncepcijai, bet tuo pačiu ir konceptualinis pagrindas gebėjimų kategorija grindžiamai sąmonės ontologijai, kuria grindžiama disertacijos pabaigoje ginama veiksmo bei jo aiškinimo teorija. Atkreiptas dėmesys, jog tiek disertacijoje tyrinėjamos natūralistinės teorijos, tiek ginamos teorinės prieigos analizuojamos pirmajame disertacijos skyriuje pristatytos ir autoriaus ginamos specifinės metodologinio filosofinio natūralizmo versijos fone. Nekyla abejonių, jog Gilaičio mokslinio darbo tematika verta mokslinio tyrimo, disertacija struktūra – logiška, o tematika – sklandžiai įsiliejanti į nūdienės filosofijos kontekstą. Be to, disertacijos tarpdiscipliniškumas rodo, jog tyrimo rezultatai reikšmingi ne tik teorinės ar praktinės filosofijos (sąmonės, kalbos ar veiksmo filosofija, moralės filosofija), bet ir su tyrinėjama problematika susijusių empirinių mokslų (psichologijos, kognityvinių mokslų, socialinės teorijos) atstovams.

Galiausiai pažymėta, jog darbo išvados tinkamai apibendrina darbo rezultatus. Atlikto tyrimo pagrindu teigiama, jog šiuolaikinėje analitinėje filosofijoje dominuojančios natūralistinės intencionalumo ir semantinio turinio bei veiksmo aiškinimo teorijos yra klaidingos, jų suponuojamos metodologinės prielaidos klaidingai atvaizduoja tyrinėjamų klausimų bei problemų specifiką, o tuo pačiu ir santykį tarp filosofinio vs mokslinio tyrimo. Disertacijoje (i) siūloma remtis alternatyvia metodologine prieiga, leidžiančia tiksliau reprezentuoti konceptualaus vs empirinio tyrimo skirtumus bei sąryšius ir (ii) ginama gebėjimais grįsta semantinio natūralizmo versija, kurios pagrindu nubrėžiami pagrindiniai ginamos sąmonės ontologijos kontūrai bei plėtojama šios ontologijos pagrindu grindžiama veiksmo ir jo aiškinimo teorija.

Disertacijos rengimo metu buvo publikuoti trys straipsniai:

1. 2017. Dekartiški semantinio natūralizmo bruožai. *Problemos* 91: 7-16.
[<https://dx.doi.org/10.15388/Problemos.2017.91.10497>]
2. 2015. Causal Theories of Mental Content: Where Is the ‘Causal Element’ and How Does It Make Intentionality Relational? *Problemos* 87: 19-30.
[<https://doi.org/10.15388/Problemos.2015.87.5276>]
3. 2014. Neverbalinio kontinuumo hipotezė: prasmė kaip įgimtas gebėjimas interpretuoti? *Problemos. Priedas*: 29-38.
[<http://www.zurnalai.vu.lt/problemos/article/view/4922>]

Sciex-NMSch (Šveicarijos universitetų rektorių konferencijos) stažuotės metu tyrimo rezultatai buvo pristatyti Ciuricho universiteto teorinės filosofijos instituto doktorantų seminaruose bei Vilniaus universitete vykusiame paties Gilaičio organizuotame jungtiniame tarptautiniame VU ir Ciuricho universiteto doktorantų kolokviume. Metodologinė tyrimo dalis pristatyta 2014 m. Hausern/St. Blasien vykusioje tarptautinėje konferencijoje “The Philosophy of Animal Minds”.

Pažymėta, kad Gilaitis doktorantūros metu organizavo šiuos akademinis renginius:

1. “Perception, Representation, and The World”, doktorantų praktinis užsiėmimas su prof. Paulu Snowdonu (University College London), Ciuricho universitetas, 2014 12 10.
2. “Concepts and Conceptual Analysis”, jungtinis Ciuricho universiteto ir Vilniaus universiteto doktorantų praktinis užsiėmimas, Vilniaus universitetas, 2014 10 17.
3. “What are Concepts?”, vieša prof. Hans-Johann Glock’o (Ciuricho universitetas) paskaita, Filosofijos fakultetas, Vilniaus universitetas, 2014 10 15.

4. Prof. Hanoch Ben-Yami (Centrinės Europos universitetas) paskaitų ciklas Vilniaus universiteto Filosofijos fakultete, 2012 12 06-10.
5. Prof. Nenad Miščević (Centrinės Europos universitetas) paskaitų ciklas Vilniaus universiteto Filosofijos fakultete, 2011 12 13-15.

Be to, 2011 m. – 2012 m. kartu su Viliumi Dranseika dalyvavo Max Planck Institute for Psycholinguistics moksliniame projekte “Evolution of Semantic Systems” [<http://www.mpi.nl/departments/other-research/research-consortia/eoss>], buvo mokslinis šio projekto bendradarbis.

Nuo 2012 m. Mindaugas Gilaitis Vilniaus universitete dėsto logikos kursą, yra skaitęs pažinimo teorijos kursą Erasmus studentams, veda pozityvizmo seminarus. Nuo 2016 m. yra VU Kriminologinių studijų centro mokslinis darbuotojas: 2017 m. balandžio 7 d. mokslinėje konferencijoje „Nusikaltimai ir medijos: nepakeliamas būties lengvumas ar beprotiška gyvenimo skuba?“ skaitė pranešimą „Korupcija Lietuvos internetinėje spaudoje“; kartu su prof. Aleksandru Dobryninu moksliniame žurnale *Juridica International* paskelbė publikaciją “Corruption as Presented in the Lithuanian Internet Media” [<https://doi.org/10.12697/JI.2017.25.05>]. Mindaugas Gilaitis yra Lietuvos kriminologų asociacijos ir Lietuvos filosofų draugijos narys.

Nuo 2017 m. rugsėjo mėn. Mindaugas Gilaitis yra VU Filosofijos istorijos ir logikos katedros asistentas.

NUTARTA. Siūlyti VU Mokslo komitetui teikti Vilniaus universiteto Filosofijos istorijos ir logikos katedros asistento, buvusio doktoranto Mindaugo Gilaičio daktaro disertaciją „**Semantinio natūralizmo galimybės: standartinė koncepcija ir gebėjimais grįsta alternatyva**“ (Humanitariniai mokslai, Filosofija (01H), apginta 2017.04.21, mokslinis vadovas prof. Marius Povilas Šaulauskas, konsultantas prof. Nenad Miščević) LMA jaunųjų mokslininkų darbų konkursui.

VU Filosofijos fakulteto
Tarybos pirmininkė

Prof. Danutė Gailienė